

Antonija Mlikota
povjesničarka umjetnosti, viša asistentica
na Odjelu za povijest umjetnosti Sveučilišta
u Zadru

Obnova i izgradnja povijesne jezgre Zadra
nakon razaranja u Drugom svjetskom ratu

doktorska disertacija
Mentori: dr. sc. Julija Lozzi Barković, red.
prof.; dr. sc. Pavaša Vežić, red. prof.

Disertacija je obranjena 27. rujna 2013. na
Filozofskom fakulteta Sveučilišta u Zagrebu,
pred povjerenstvom:
dr. sc. Zlatko Jurić, red. prof. (predsjednik)
dr. sc. Marko Špikić, docent
dr. sc. Zlatko Karač docent

SAŽETAK

U radu je prezentirana obnova i izgradnja povijesne jezgre Zadra nakon bombardiranja u Drugom svjetskom ratu (tema do sada nije bila sustavno istražena). Osim što je kraj rata dočekao kao jedan od najrazrušenijih gradova u bivšoj Jugoslaviji, Zadar je imao i specifičnu političku situaciju, do Drugog svjetskog rata bio je dio Italije, a pravno je postao dio Jugoslavije tek nakon mirovnih ugovora 1947. godine. Vremenski okvir istraživanja zadan je ulaskom Narodno oslobodilačke vojske Jugoslavije u Zadar 31. listopada 1944. godine, što je polazišna godina istraživanja, a kao krajnja godina uzeta je 1967. kada počinje izgradnja takozvanog *bloka E*, odnosno obnova samostana sv. Marije i izgradnja zgrade Arheološkog muzeja. Kroz analizu urbanističkih planova, natječaja, načina zaštite, obnove, adaptacije i izgradnje novih građevina razmatrani su svi aspekti obnove i izgradnje povijesne jezgre Zadra u navedenom razdoblju. U radu je prezentiran i sistematiziran veliki broj izvornih i dosada neobjavljenih podataka koje je autorica prikupila u Zadru, Zagrebu i Splitu, a koji se nalaze u dvadesetak arhiva i institucija. Autorica je kroz analizu prikupljenih podataka

htjela doći do što preciznijeg kronološkog prikaza izgradnje u povijesnoj jezgri Zadra, iscrpnog pregleda građevina i autorstva za svaku od njih, kao i kritičke analize arhitektonskog i urbanističkog pristupa u obnovi povijesnog središta Zadra. Cilj istraživanja bio je prije svega stvoriti preciznu bazu podataka o poslijeratnoj izgradnji u povijesnoj jezgri Zadra koja bi bila platforma za daljnja i slična istraživanja. Jedan od ciljeva istraživanja bio je utvrditi je li povijesna jezgra Zadra obnavljana prema planu Brune Milića iz 1955. godine, kao i činjenično utvrditi tko, gdje, kada, kako i na koji način je intervenirao u povijesnoj jezgri Zadra nakon bombardiranja u Drugom svjetskom ratu. Posebna pažnja posvećena je analizi prvog poratnog regulacijskog plana Zadra iz 1945/6. godine, ulozi Miroslava Krleže u obnovi Zadra, razlozima zbog kojih je Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti htjela preuzeti nadzor nad obnovom povijesne jezgre u Zadru, natječaju za regulacijsku osnovu Zadra iz 1953. godine, idejnom regulacijskom planu Brune Milića iz 1955. godine, osnovnim postavkama toga plana, razlozima njegovog odbacivanja i razlozima raspisivanja novog natječaja za uži gradski centar iz 1959. godine od strane gradskih vlasti u Zadru, a koji je definirao današnji izgled užeg gradskog centra. Uz to, kronološki su predstavljene i analizirane građevine izveden u povijesnoj jezgri Zadra u navedenom vremenskom razdoblju. Zadarski način koji je definirao raspis natječaja 1953. godine, koji je nastao radom velikog broja stručnjaka (arhitekta, urbanista, konzervatora, povjesničara, povjesničara umjetnosti, arheologa) uz podršku Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, predstavlja dobar primjer u rješavanju kompleksnog pitanja obnove ratom razorenih povijesnih središta. x